

Novi svijet

BILANCA
SINODE O OBITELJI

PRED
IZAZOVIMA
DANAŠNJCICE

ISTOK I
ZAPAD
ZAJEDNO

SADRŽAJ

6

10

13

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
- 4 RIJEČ ZA ŽIVOT
Studenzi
- 5 IZ ŽIVOTA
Odgovarača smjena
- 6 BUDUĆNOST
FOKOLARA
Pred izazovima današnjice
- 9 IZ POVIJESTI
Zahvalnost za papu Pavla VI.
- 10 SINODA
Bilanca Sinode o obitelji
Iz Ruande na Sinodu
o obitelji
- 13 EKONOMIJA
ZAJEDNIŠTVA
Istok i zapad zajedno
Zajedno rastemo
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Dogovor između Njega i
mene
- 22 AKTUALNO
Molimo i za teroriste
Tko treba zaustaviti ISIS?
- 24 DJECA
Nosimo svima LJUBAV!
- 26 SVJEDOČANSTVO
Naplata dugovanja
Sportska rekreacija
u Kninu
- 28 CRTICE
Pouka divljih gusaka
- 30 U DUBINU
Postajemo braća po krvi
- 31 PISMA ČITATELJA
Stazama nove kulture
- 31 RAZGOVORI
Brat koji zapovijeda
Digitalno zlostavljanje
Slobodni poput Marije
- 34 ZARUČNICI
Brak ili zajednički život?
- 37 ISTAKNUTO
Priziv savjesti u praksi
- 38 ZDRAVLJE
Njezino veličanstvo -
JABUKA
- 40 TINO I NINO

FOTO: wallpapercraft.com

NASLOVNICA:

Na nedavno održanoj izvanrednoj sinodi u središtu zanimanja bila je obitelj

A decorative horizontal border consisting of a repeating pattern of diamond shapes.

MJESEČNIK
POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 11, studeni 2014.

A decorative horizontal border consisting of a repeating pattern of diamond shapes.

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: [+385] 01 3691 290;
fax: [+385] 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolarra

GLAVNA UREDNICA

Dina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horvat, Alenka Smrkolić

GRAFIČKO OBLIKOVANIE

Kristóf Maucha

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

Riječ čitateljima

Đina Perkov

Povijesne promjene u društvu uvijek su pokretale male, ali motivirane skupine. I Ekonomija zajedništva je okupila malu skupinu ljudi, ali može pokrenuti svijet. Tu je misao izrekao i obrazložio prof. Luigino Bruni na petoj europskoj školi poduzetnika i aktera Ekonomije zajedništva u Križevcima proteklog mjeseca. Ona je ohrabrla nazočne, osobito poduzetnike, da ustraju u ovom projektu, usred mnogih poteškoća i izazova vremena u kojem živimo.

Ta misao, naravno, ne vrijedi samo za poduzetnike. U ovom se trenutku primjerice i kršćani na Bliskom istoku osjećaju manjina i progonjeni su. Pokret fokolara i na tim prostorima doprinosi iskorjenjivanju mržnje iz srca ljudi, širenju kulture susreta, uzajamnog povjerenja i ljubavi, tumači predsjednica Maria Emmaus Voce.

Kakva je budućnost obitelji i čovječanstva? O tome se raspravljalo na nedavno održanoj izvanrednoj sinodi o obitelji. Na njoj je bilo žustrih rasprava među sinodskim ocima, a zaključci su objavljeni u završnom dokumentu. Kada se Crkva, u raznolikosti svojih karizmi, izražava u zajedništvu, ne može pogriješiti, rekao je papa Franjo u završnoj riječi, zakazavši redovnu sinodu za godinu dana.

U čitavom Pokretu fokolara kroz narednu če se godinu dana produbljivati Isusova prisutnost u euharistiji. Stoga od ovoga broja započinjemo s objavljuvanjem tekstova na tu temu.

Neka vam čitanje naših sadržaja bude ugodno i korisno! ■

Sue Parker

Godišnja preplata 150 kn, za Evropu: 33 EUR, za kontinent: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili **na račun (kunski i devizni) Pokreta fokolaro** broj **2360000-1101456527** ZAGREBAČKA BANKA D.D., 10000 Zagreb, Paromlinska 2, Croatia, SWIFT CODE: ZABAHR2X, IBAN HR 91 2360000 11014 56527 Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave. Tko želi donirati bilo koji iznos za Novi svijet i tako pomoći onima koji nemaju mogućnost platiti preplatu, pod poziv na broj treba upisati 5500. [Novi preplatnici](#) koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo.

Chiara Lubich

Ova nam rečenica iz Svetoga pisma govori nešto tako važno i životno da bi moglo biti sredstvo pomirenja i zajedništva.

Nadasve nam govori da je samo jedan izvor života, a to je Bog. Od njega, od njegove stvarateljske ljubavi nastaje svemir i On ga čini čovjekovim domom.

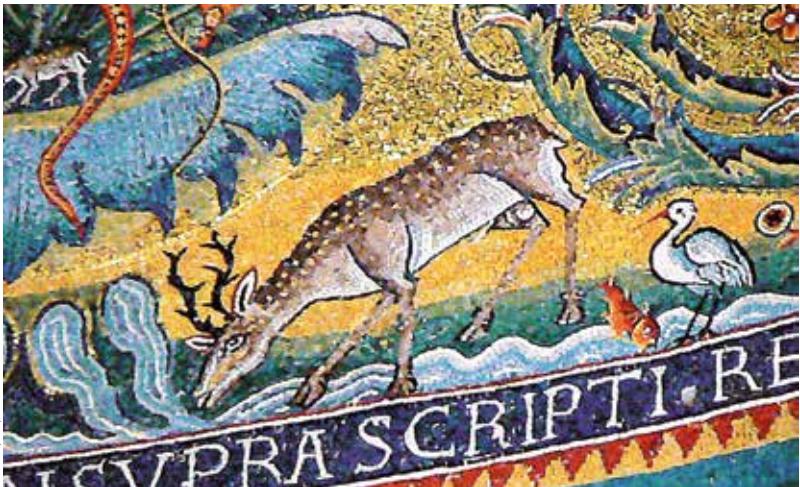
On nam daje život sa svim svojim darovima. Psalmist poznaje grubost i suhoću pustinja i zna što znači izvor vode, sa životom što buja uokolo. Zato nije mogao naći ljepšu sliku kako bi opjevao sve stvoreno od usporedbe s rijekom koja se izljeva iz Božjega krila.

Iz srca se uzdiže himan hvale i zahvalnosti. To je prvi korak koji treba učiniti, prva pouka koju treba uočiti u riječima Psalma: hvaliti Boga i zahvaljivati mu za Njegovo djelo, za čuda svemira i za čovjeka koji živi i koji je Njegova slava i jedino stvorene koje mu zna reći:

www.pojmljena.com.hr

"U TEBI JE IZVOR ŽIVOTNI."¹

[Ps 36,10]

"U TEBI JE IZVOR ŽIVOTNI."

No ljubavi Očevoj nije bilo dovoljno da izgovori Riječ s kojom je sve bilo stvoreno. Želio je da njegova Riječ uzme naše tijelo. Bog, jedini pravi Bog, postao je čovjekom u Isusu i na zemlju je donio izvor života. Izvor svakoga dobra, svakoga bića i svake sreće došao se nastaniti među nama, da bismo ga imali, da tako kažemo, sasvim pri ruci. "Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju"², kaže Isus. On je sobom ispunio sve vrijeme i sav prostor našega života. I želio je ostati s nama zauvijek, tako da

ga možemo prepoznati i ljubiti u sasvim različitim likovima. Ponekad možemo pomisliti: "Kako bi bilo lijepo živjeti u Isusovo vrijeme!" No Njegova je ljubav iznašla način kako ostati ne samo u malenom kutku Palestine, nego na svim točkama Zemlje. On se uprinosi u euharistiji, prema svom obećanju. I tu se mi možemo napajati kako bismo hranili i obnavljali naš život.

"U TEBI JE IZVOR ŽIVOTNI."

Drugi izvor na kome možemo crpsti živu vodu Božje prisutnosti je brat, sestra. Svakoga

ODGOVARAJUĆA SMJENA

Imamo dvoje djece, dječaka od četrnaest godina i jedanaestogodišnju djevočicu koja pohađa peti razred osnovne škole. Budući da ide po prilagođenom programu, potrebna joj je posebna pažnja i blizina. U posljednje vrijeme nemam stalno radno mjesto, pa dosta vremena provodim kod kuće. Ako i dobijem posao na nekoliko mjeseci, nastojim raditi u suprotnoj smjeni od suprugove, kako bi uvijek netko bio kod kuće. U mjesecu rujnu ponovno mi je ponuđen posao na određeno vrijeme. Kad sam saznala da će raditi samo u jednoj smjeni, koja se poklapa sa suprugovom, nisam znala što učiniti. Novac nam je više nego potreban, ali tko će biti s djecom, tko s našom djevojčicom? Molila sam Boga da me prosvijetli kako bih razumjela njegovu volju. Polako mi se počeо vraćati mir, no problem je još uvijek postojao. Suprug i ja smo odlučili da ipak prihvativim posao i da sve predamo u Božje ruke. Počela sam raditi 1. rujna, a djeci je nastava trebala započeti tjedan dana kasnije. Na sam dan početka školske godine doznađemo da je upravo razred naše djevojčice prebačen u drugi turnus – onaj koji nama odgovara. Nismo mogli vjerovati, bili smo presretni. Kad sam to ispričala u zajednici kojoj pripadam, slijedio je još jedan val radosti. Brzo smo se sjetili da smo naš veliki problem na vrijeme položili u Božje ruke. ■

bližnjega koji prolazi pored nas, osobito onoga u potrebi, ako ga ljubimo, ne možemo smatrati našim štićenikom, nego našim dobročiniteljem, jer nam daruje Boga. Naime, ljubeći Isusa u bližnjemu [ogladnjeh [...], ožednjeh [...], stranac bijah [...], u tamnici bijah [...]]³, primamo zauzvrat Njegovu ljubav, Njegov život, jer On sam prisutan u našoj braći i sestrama izvor je ljubavi.

Bogati izvor vode je i Božja prisutnost u nama. On nam uvijek govori. Na nama je da slušamo njegov glas, a to je glas savjesti. Što više nastojimo ljubiti Boga i bližnjega, to njegov glas postaje jači i nadjačava sve druge. No postoji jedan poseban trenutak u kojemu se kao nikada možemo koristiti njegovom prisutnošću u nama. To je molitva, kada nastojimo produbiti izravan odnos s Njim koji živi u dubini naše duše. Molitva je kao žila dovodnica dubinske vode koja se nikada ne isušuje, koja nam je uvijek na raspolaganju i koja nam može utažiti žeđ u svakom trenu. Da bismo pronašli taj izvor dovoljno je na trenutak zatvoriti zaslone duše i sabrati se, pa makar bili u najsušnijoj pustinji. Sve dok ne dostignemo ono zajedništvo s Njim u kojem osjećamo da više nismo sami nego u dvoje: On u meni i ja u Njemu. Pa ipak smo – po Njegovu daru – jedno kao voda i izvor, kao cvijet i njegovo sjeme.

[...] Psalam nas podsjeća da je samo Bog izvor života te stoga i punog zajedništva, mira i radošti. Što više budemo pili s tog izvora, što više budemo živjeli od žive vode koja je Njegova riječ, to ćemo se više približiti jedni drugima i živjeti kao braća i sestre. Tada će se ostvariti ono svjetlo koje čovječanstvo očekuje, kako kaže psalam: "tvojom svjetlošću mi svjetlost vidimo". ■

¹ U cijelovitoj verziji objavljena u *Novom svijetu* br. 1/2002.;

² Iv 10,10; ³ Usp. Mt 25, 31-40.

PRED IZAZOVIMA DANAŠNJICE

*Donosimo odgovore na dva pitanja postavljena
predsjednicima Mariji Voce i dopredsjedniku Jesusu Moranu
za vrijeme Generalne skupštine Pokreta fokolara*

Kako odgovoriti na velike izazove situacije na Bliskom istoku, gdje su fokolarini na prvoj crti?

Maria Voce: Imam dojam da Pokret čini mnogo više nego što to izgleda. Naime, ne može se reći sve što se radi, ne mogu se izložiti osobe koje rade na terenu. Ovih sam dana primila pismo fokolarinki iz Damaska u kojemu traže od mene suglasnost da odu posjetiti zajednicu u Alepu, gdje se fokolarini već nalaze. Odgovorila sam potvrđno, iako je rizik neporeciv.

Karizma jedinstva može i mora biti nazočna na tim mjestima, kako bi se gradili odnosi, kako bi se donijelo malo mira. Jasno, potrebna su politička rješenja, isto tako i humanitarna pomoć, koja dolazi i više-manje je dobro raspoređena. Pokret sa svoje strane doprinosi iskorjenjivanju mržnje iz srca ljudi, a bez te operacije ne mogu se naći prava i trajna politička rješenja. Pokušat će se naći prijelazna rješenja, ali će se na kraju opet novim sukobom pokušati riješiti probleme prethodnog sukoba. Ono što karizma jedinstva tu može učiniti je širenje kulture susreta, kulture uzajamnog povjerenja, kulture ljubavi, pomažući primjerice onima koji su u potrebi, neovisno o religijskoj pripadnosti, o društvenom položaju ili o granici koja ga dijeli od druge grupacije. Takve događaje treba staviti na vidjelo, također i nadasve preko sredstava priopćavanja, ali u granicama potrebne opreznosti. Treba se također pitati što karizma jedinstva ima za reći pred ovim sukobima, kako je moguće utjecati... Sjećam se da je svojedobno Chiara, spominjući stvarni incident koji se dogodio u Kolumbiji, rekla da se ruka terorista može zaustaviti jednostavno vršeći čin ljubavi.

Sve to trebamo činiti zauzimajući se više i bolje, svi zajedno.

Jesús Morán: U biti je riječ o tome da razvijemo dijaloge, koji su naša značajka. Ovih je dana na Skupštini, u mojoj radnoj skupini, bio jedan musliman. Imati jednog brata druge religije s kojim mogu podijeliti sve, to nije mala stvar, brata koji se osjeća predstavnik muslimanskog Pokreta fokolara. To je čudo! Zato tu nazočnost Fokolara u islamskim zemljama treba razviti, isto kao što treba promovirati naš međuvjerski dijalog. Je li to mala stvar? Možda, ali čini mi se da je od temeljne važnosti.

Maria Voce: Treba pomoći i kršćanima koji se u ovom trenutku osjećaju manjina i progonjeni su. Treba im pomoći razviti praštanje, svijest da smo u Božjim rukama, da Bog vodi povijest preko njihovih patnji, tako da njihova ljubav prema Isusu raspetom i napuštenom bude realna i konkretna. Jer u tim krajnje teškim situacijama lako se mogu pojavit osjećaji osvetoljubivosti, ljudski i opravdani, no potrebno je pomoći kršćanima u tim zemljama da podignu pogled kako bi gledali stvarnost s Božje razine. Ostat će nas malo? Da, ali ostat ćemo da bismo svjedočili kako kršćanstvo ide dalje.

Jesús Morán: Mi imamo priliku izravnih kontakata s osobama iz Pokreta u tim mjestima patnje. Važno je dati glas istinskoj stvarnosti, onome što se živi kroz riječi aktera. To često znači prenositi drugačiju viziju događaja i problema od one koju obično šire mediji. Često postoji velika zbrka i ne daje se glas onome tko radi u korist mira.

www.befanit

Crkva i društvo suočavaju se s pitanjem obitelji. Na tom području Djelo Marijino može ponuditi svoje veliko iskustvo...

Maria Voce: Obiteljsko pitanje u Crkvi ne može se svesti isključivo na sakralno pitanje. Sakramenti su učinkoviti znakovi milosti, ali ostaju znakovi, a ima i drugih znakova. Pisala mi je jedna razvedena žena, nakon što je poslušala uvod u moju ovogodišnju temu o euharistiji. Ona i djeca sada žive s razvedenim čovjekom, ali snažno osjeća da je kršćanka katolkinja i neugodna joj je ta njezina pozicija koja ju na neki način smješta izvan Katoličke crkve. No ona mi je napisala: "Nikada se nisam osjećala izvan Crkve, i dalje odlazim u crkvu. Kada idem po blagoslov svećeniku koji dijeli sakrament, u tom trenutku Isus ulazi i u mene. Ja nastojim živjeti, činiti svoj dio. Na putu sam." I to je put svetosti, put koji ju može dovesti do svetosti. Bog traži od nas da pomognemo svima prijeći svoj put svetosti, tj. da se približe Bogu sredstvima što ih imaju na raspolaganju, sa svojim ograničenostima i svojim poteškoćama, ali da

se sve više približavaju Bogu. Chiara nam je svojedobno protumačila "izvore Boga" i nije stavila naglasak samo na Njegovu nazočnost u euharistiji, nego i na druge Božje prisutnosti u svijetu, također i u riječi i u bratu. Mislim da Pokret može predstavljati zagrljaj tim obitelji-ma. A budući da je dio Crkve, grleći te osobe, doprinosimo da se osjećaju manje stranci, jer ih grli jedan dio Crkve. Kasnije se mogu predložiti i druga iskustva, drugi putovi – vidjet ćemo što će reći Sinoda. No čini mi se da je iluzorno misliti da će se pojavit jedinstvena rješenja, pojavit će se uvjerljiva i učinkovita iskustva, a ne toliko jedinstvena rješenja.

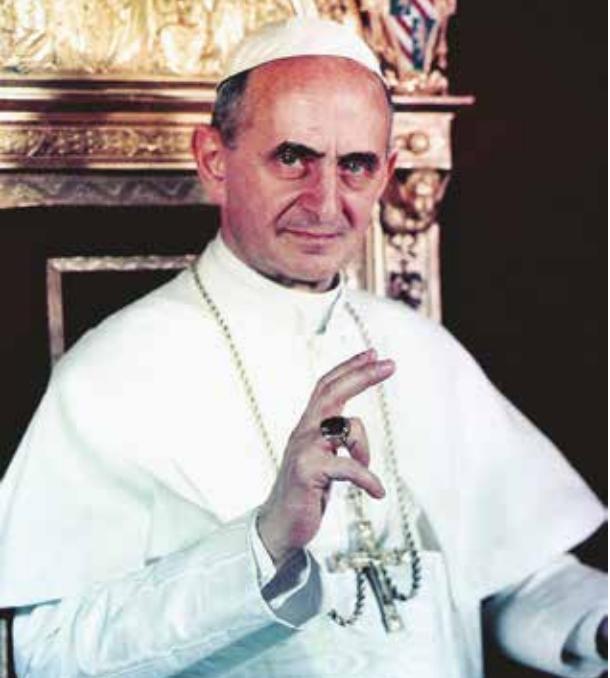
Jesús Morán: Problem obitelji je prije antropološki nego sakramentalni. U igri je Božji naum nad čovjekom, nad odnosom između muškarca i žene, nad odnosima kao takvima, stoga nad dinamikom dara, odnosa [koje bismo mogli nazvati trojstvenima]. Mi se nalazimo pred antropološkim problemom. I papa je rekao da se Sinoda ne održava kako bi se riješio problem razvedenih, ne zabrinjava nas to, jer mogla bi se naći rješenja već donesena u proteklim

stoljećima. Problem je mnogo ozbiljniji, a glasi: što se događa današnjem čovjeku, kako raste, kakvoj se vrsti odnosa uči i gdje? To je pravi problem obitelji. Tješi nas saznanje da i mnogo laičkih glasova, ne nužno katoličkih, postavlja naglasak na ovaj problem odnosa i na budućnost obitelji i čovječanstva.

Maria Voce: Velika odgovornost za područje obitelji i za njezine probleme pada na sredstva priopćavanja, u negativnom smislu kao i u pozitivnom, možda više u negativnom. Suviše je nasilja na ekranima, postalo je normalno ubiti i pokazati da se ubija osoba s kojom se živjelo do prije nekoliko dana... Svjedoci smo prizora koji izgledaju potpuno bezazleni, ali upućuju na prestupničke načine života. Te slike, ti pogledi na obitelj formiraju mlade za određeni tip muškarca ili žene i za određene odnose. "Što Bog želi od mene", trebala bi se pitati mlada osoba. Ali tko joj više postavlja slično pitanje? Nitko. Roditelji to ne čine, u crkvu ne ide, a ako ide ne želi čuti što joj se govori, mediji su njezin pašnjak, a oni nažalost suviše često nude smeće. To je u velikoj mjeri pitanje formacije.

Puno je otvorenih problema, no postoje i znakovi nade. Prvi razlog za nadu je sama Sinoda. Želio ju je papa Franjo, a to je znak da je i njemu obitelj prioritet. U ljudima je poraslo povjerenje u Crkvu kao instituciju, jer u njoj prepoznaju uporište gdje se obitelj može usidriti. Drugi znak nade je ogroman potencijal mnogih obitelji koje žive bračnu vjernost, otvorenost životu, koje uzimaju na sebe probleme drugih obitelji pogodjenih razvodom. Te su obitelji pravu blago jer su sposobne podijeliti terete i pratiti druge, da se ne bi osjećali isključeni iz Crkve ili još gore, iz ljubavi Božje. ■

Agfiva CN

ZAHVALNOST ZA PAPU PAVLA VI.

Zajedno s čitavom Crkvom i Pokret fokolara očitovao je svoju radost zbog nedavne beatifikacije pape Pavla VI. i zahvalnost zbog osobite veze s papom Montinijem u mnogim važnim trenucima svoje povijesti.

Prvi osobni kontakt Pavla VI. s Pokretom fokolara seže u godinu 1952. Kao zamjenik državnog tajnika tada je imao priliku izbliza upoznati Pokret koji je tada u Rimu činio svoje prve korake. U njemu je naslutio "prisutnost jedne nove karizme" koju treba podržati i ohrabriti. To je i učinio.

Pokret fokolara, proširen izvan Trenta, gdje ga je odobrio biskup mons. De Ferrari, u to je vrijeme bio podvrgnut proučavanju Svetе Stolice. U toj neizvjesnosti Montini je umirio prve fokolarine, uvjerivši ih da proučavanje od strane Crkve predstavlja zaštitu i jamstvo. Upravo je Montini

1953. pomogao da papa Pio XII. po prvi put primi u audijenciju utemeljiteljicu Chiaru Lubich. U svojih 15 godina papinske službe više je puta primio Chiaru Lubich u privatnu audijenciju, prvi put 1964. "Predstavljala sam i donosila novo djelo nastalo u Crkvi, s novinama u njegovoj duhovnosti i u ustrojstvu. Ali tamo nije bilo poteškoća", više je puta govorila Chiara. Papa Montini se zanimalo za razvoj Pokreta, za njegovu proširenost, a osobito za potrebne preinake njegova statuta. Postojeći je statut trebalo prilagoditi širini djelovanja Pokreta, raznolikosti njegovih pripadnika, a osobito njegovoj naravi, kakva nije bila predviđena u postojećem kanonskom pravu. Papa Pavao VI. osobno je preuzeo brigu o tome te je mudro i odvažno pridonio da Pokret fokolara napreduje u skladu sa svojom specifičnom fizionomijom.

Pokret fokolara duguje zahvalnost Pavlu VI. i za zanimanje kojim je pratio ekumenski dijalog Pokreta na njegovim počecima, ohrabrujući da se otvori i dijalog s osobama bez vjerskih uporišta. Često su teme audijencija bili susreti Chiare Lubich s carigradskim patrijarhom Atenagorom I. Chiara je više puta pričala kako se s patrijarhom stvorilo "duboko nadnaravno povjerenje". O tome je redovito informirala Pavla VI., na što je on više puta odgovorio vlastoručnim pismima. U jednome od njih čitamo: "...koliko utjehe, koliko duševne okrijepe, koliko nade su našem duhu dale vijesti koje ste nam priopćili nakon vaših razgovora s prečasnim patrijarhom Atenagorom..." A spominjući se osam vlastoručnih pisama koje je primila od pape Montinija, nakon njegove smrti 1978. Chiara Lubich je rekla: "To je najveće blago što ga imam. To je još jedno svjedočanstvo njegove osobite ljubavi prema svakoj pojedinoj osobi". ■

BILANCA SINODE O OBITELJI

Prijetnje i ljestve, vrednote i rane obitelji danas

www.korazm.org

Po papinim riječima izvanredna Sinoda o obitelji je bila hod, na trenutke brzo trčanje, kao da se želi što prije doći do cilja; na trenutke usporen hod, kao da bi željeli reći dosta je. Istaknuo je "zanos", "žar" i "milost". Sinoda je imala trenutke duboke utjehe, ali i druge trenutke pustoši i kušnje. Papa ih nabrojio pet: "neprijateljska krutost" to jest "zatvarati se u ono pisano [slovo] i ne dopuštati Bogu da nas iznenadi; "destruktivni

bonizam [stav blagonaklone otvorenosti i razumijevanja za sve stavove, pr.]", koji uime lažnog milosrđa povija rane a da ih prije toga ne lijeći; pretvaranje kamenja u kruh jer se ne podnosi težak i bolan post, kao i pretvaranje kruha u kamen bacajući ga protiv grešnika i slabih. Zatim je naveo opasnost silaska s križa kako bi se zadovoljilo narod; priklanjanja duhu svijeta namjesto da ga se čisti i priklanja ga se Božjem Duhu. Spomenuo je i napast da se

zanemari 'depositum fidei' smatrajući se "ne čuvarima već gospodarima i vlasnicima" odnosno, s druge strane, "napast da se zanemari stvarnost koristeći jedan minuciozni govor" u kojem se mnogo kaže a da se zapravo ne kaže ništa. Te nas napasti ne trebaju ni prestrašiti ni zbuniti, a niti obeshrabriti. Papa Franjo je pojasnio kako bi se jako zabrinuo i rastužio da nije bilo tih kušnji i živih rasprava; tih pokretanja duhova, kako ih je nazivao sv. Ignacije, da su svi bili suglasni ili da su šutjeli u lažnom i prikrivenom miru. Govorio je i o radosti i zahvalnosti što je slušao izlaganja puna vjere, pastoralne i doktrinarne revnosti, mudrosti, otvorenosti, hrabrosti i iskrenosti. Mnogi su komentatori, dodao je Papa, zamišljali da će vidjeti zavađenu Crkvu. Sinoda, snažno je istaknuo papa Franjo, nije nikada dovodila u pitanje "temeljne istine ženidbe: nerazrješivost, jedinstvo, vjernost i prokreativnost, odnosno otvorenost životu". To je Crkva koja "ne promatra čovječanstvo s dvorca od stakla kako bi sudila ili klasificirala osobe". Crkva, koju čine grešnici, potrebiti njegova milosrđa koja nastoji biti vjerna

© OSSERVATORE ROMANO / HOOP

svom Zaručniku i njegovu učenju, koja se ne boji jesti i piti s bludnicama i carinicismima. Crkva čija su vrata širom otvorena da primi potrebite, raskojane a ne samo pravedne ili one koji se smatraju takvima. "To je Crkva, naša majka! A kada se Crkva, u raznolikosti svojih karizmi, izražava u zajedništvu, ne može pogriješiti", jer zajedno "možemo svi ući u srce evanđelja" i "naučiti slijediti Isusa". Papa Franjo je uvjeren: "Bilo je potrebno provživjeti sve ovo s povjerenjem, s nutarnjim mirom", jer "papina nazočnost je jamstvo svima". O liku pape u odnosu s biskupima upotrijebio je jasne i snažne riječi istaknuvši kako je zadaća Petrova nasljednika jamčiti jedinstvo Crkve, podsjećati pastire da je njihova prva dužnost "pasti stado",

da izgubljene ovce treba tražiti, da je vlast u Crkvi služenje i da je papa najveći sluga, ali i pastir i glavni liječnik svih vjernika, jamac da je Crkva poslušna i da se suočljuje Božjoj volji, evanđelju Kristovu i crkvenoj predaji. Povizujući se na kraju i na konačno izvješće Sinode, papa Franjo je završio: "Imamo još godinu dana kako bismo u istinskom duhovnom razlučivanju razmatrali predložene ideje i iznašli konkretna rješenja na mnoge poteškoće i bezbrojne izazove s kojima se obitelji moraju suočavati", te dali odgovore na "toliku malodušnost koja okružuje obitelji i guši ih". Riječi pape Franje sudionici Sinode prihvatili su i podržali pet minutnim ovacijama. Zakazan je novi susret na redovnoj sinodi u listopadu 2015. ■

Završni dokument Sinode tzv. Relatio Synodi sastoji se od osamnaest stranica i 62 stavka. Od njih je 59 stavaka odobreno od strane sinodskih otaca s kvalificiranom većinom (više od dvije trećine), dok su tri stavka (br. 52,53 i 55) dostigla samo apsolutnu većinu, a odnose se na pričest za rastavljenе i ponovno oženjene osobe i na pastoralnu pozornost prema osobama homoseksualne orientacije. O tim temama nije dostignuta dvotrećinska suglasnost i stoga ostaju otvorene, pojasnio je o. Federico Lombardi, pročelnik Tiskovnog ureda. Završno izvješće je objavljeno na izričitu želju pape Franje, s tabelom na kojoj se donosi broj glasova za i protiv pojedine stavke. Papa Franjo je želio da se objavi u cjelini, po mišljenju o. Lombardija, kako bi bili jasni prijelazi i tijek Sinode. Relatio Synodi "vjeran i jasan sažetak svega onoga što je rečeno o čemu se raspravljalo" u sinodskoj dvorani i u malim skupinama sada će se predočiti biskupskim konferencijama svijeta kao smjernice za redovnu sinodu u listopadu 2015.

IZ RUANDE NA SINODU O OBITELJI

Dieudonné i Emerthe Gatsinga iz Afrike su s papom Franjom i sinodskim ocima podijelili svoje iskustvo u formiranju mlađih afričkih obitelji

© Segyes

I"Išli smo držati jedan tečaj u Gomu, u Kongo. Jedan par nam je ispričao kako su morali iznenada bježati zbog erupcije vulkana, pa je on na brzinu prodao sav namještaj, ni ne znajući da je u jednoj fotelji bila skrivena ušteđevina njegove žene! Nisu rijetki takvi nesporazumi uzrokovani nedostatkom komunikacije bračnoga para." Supružnici Dieudonné Gatsinga, ginekolog, i Emerthe, ekonomistica, žive u Kigaliju u Ruandi. Pozvani su na izvanrednu Sinodu o obitelji kao odgovorni za mlade obitelji Pokreta fokolara u njihovoј zemlji, kao i u Burundiju, Keniji i Ugandi. Kao mlađi susreli su se u jednoj skupini zauzetoj u radikalnom življenju evanđelja, crpeći na duhovnosti Fokolara.

"Usvojili smo ovaj ideal i kao par – pripovijeda Emerthe. Kad smo se vjenčali, odlučili smo da nećemo biti zatvoreni u sebe nego ćemo se darivati drugima. Od tada je prošlo 26 godina. Imamo 8 djece, od kojih smo 4 usvojili nakon genocida u Ruandi. Nije bilo lako skrbiti za 8 djece u trenutku velike društvene i ekonomске krize u našoj zemlji i sa bolnim iskustvima za sobom. No Bog nam je pomogao i sada su svi odrasli: od dvoje njih već imamo 3 unuka."

Zajedno upravljaju jednom klinikom s dvadesetak kreveta. "Zbog naravi mojega posla – pripovijeda Dieudonné – često susrećem majke s teškim trudnoćama, koje bi željele abortirati. Iako su moji dani uvijek prepuni, osjećam da

pred ovim osobama moram pronaći sve potrebno vrijeme da bi ih slušao do kraja, ohra-brio ih i pričao im o svetosti života. Kum sam mnogoj djeci koja su se rodila zahvaljujući tim mojim razgovorima."

U njihovoј regiji brojni su problemi obitelji. Žene su dugo godina živjele u pokornosti i sada bi se željele afirmira-ti. "Danas i u Africi – ističe Emerthe – mnoge djevoj-ke imaju pristup visokom obrazovanju i više ne pod-nose potpunu podređenost muškarcima. No muškarci još nisu spremni na ravnopravnu vezu i ne znaju kako se mirno suočiti s ovom promjenom te i dalje nastavljaju hodati na dvije razine."

"Na susretima s mlađim obiteljima – pripovijeda

Dieudonné – navješćujemo im radosnu vijest kršćanskog braka. Podsjećamo ih na obećanja dana na vjenčanju, tj. da su njih dvoje jedno, da hodaju zajedno slijedeći četiri smjernice: duboka komunikacija unutar para, dijeljenje obiteljske ekonomije, zajedničko odgajanje djece, molitva u obitelji. Ovaj navještaj, prenesen kroz iskustvo evanđeoskog života, daje prostora nadi u jednoj naglašeno zajedničkoj vezi, radosnijoj za supružnike i za djecu. Sjećam se primjera jednog čovjeka koji je bez znanja žene izgradio kuću. Htio je ženi pokazati da nešto zna. Kako međusobno nisu razgovarali, ona nije znala za tu njegovu odluku, pa ga je i dalje osuđivala. Kad su otkrili ovakvu viziju braka, pomirili su se."

Emerthe: "Raduje nas vidjeti da se oni mladi koji su svjesno prešli put vjere odlučuju za kršćanski brak, opredjeljuju se za umjereni svadbeno slavlje, obično uz podršku zajednice. U slučajevima kada se unatoč kršćanskoj pripravi ne uspiju odreći prijašnjeg načina života, nastojimo ne prekidati dobar odnos s njima. A kad se osjete spremni za sakrament, prirodno im je nanovo se uključiti u zajednicu i opet nastaviti zajednički hod." ■

Foto: Đina Perkov

ISTOK I ZAPAD ZAJEDNO

*Peta europska škola poduzetnika i aktera
Ekonomije zajedništva u Križevcima*

“ li ćemo živjeti ili umrijeti, ali zajedno!” Te riječi Afrikanca Augustina iz Konga popratio je živi pljesak preko 150 sudionika škole u gradiću Faro. Njima je sažeo svoju zahvalnost što može biti dio ovoga projekta, sjetivši se da se u teškim trenucima svoga života, kada je prije više godina kao izbjeglica stigao u Belgiju, netko prignuo nad njim i pružio mu ruku prijateljstva i pomoći.

Nazočni su došli iz čak 23 zemlje. Uz domaćine iz Hrvatske bili su tu sudionici iz Slovenije, Srbije, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, Moldavije, Poljske, Mađarske, Češke, Slovačke, Rusije, Njemačke, Austrije, Belgije, Francuske, Švicarske, Italije, Portugala, ali i iz Brazila, Argentine, Konga i Indije! Dani su započinjali bacanjem poduzetničke kocke, na čijim su stranama

napisane misli koje je valjalo živjeti tijekom dana. Ekonomija zajedništva nije gotova stvar, to je proces, ponovljeno je više puta na skupu. I ovaj je susret bio proces, zajedništvo koje se ostvarivalo i raslo iz dana u dan, a tome je pomogla i kocka. Važna su bila izlaganja profesora. Anouk Grevin sa sveučilišta u Nantesu (Francuska) predstavila je značajke Ekonomije zajedništva i lik poduzetnika zajedništva, a potom ocrtala načela menadžmenta zajedništva: povjerenje, supsidijarnost, autoritet se izražava u služenju, kolegijalnost u donošenju odluka, odnos s drugim kao prioritet, uzajamnost, dar kao dinamika odnosa, besplatnost kao motivacija, itd.

ŠTO JE EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA?

Što je danas Ekonomija zajedništva, dokle smo stigli i kakve su njezine perspektive? Da bismo shvatili što je ovaj projekt, treba se vratiti u godinu 1991. kada je nastao, naglasio je Luigino Bruni u svom izlaganju, istaknuvši tri elementa: trnovu krunu, siromuhe i poduzetnike. Pojasnio je da je Chiara Lubich nadlijetajući Sao Paula vidjela trnovu krunu i shvatila da to nije u redu. "To znači da i mi svaki put kad u našim gradovima vidimo luksuzne automobile uz djecu koja nemaju što jesti, moramo ponoviti s Chiarom: 'Ovaj svijet nije u redu'. Kad bismo se jednom naviknuli na takav prizor i prešli preko toga

[prispodoba o dobrom Samarijancu], kad ne bismo osjetili samilost, bol, milosrđe, tada bi EZ bila već mrtva.

Drugi element s početaka su siromasi. Chiara mi je uvijek govorila: 'Vi izučavate, priedujete skupove, škole, ali sjeti se da sam ja pokrenula EZ zbog siromaha'. To su periferije o kojima danas govori i papa Franjo. Dakle, mi moramo živjeti ovo naše iskustvo znajući da dok na zemlji postoji jedan siromah, mi nismo zadovoljni, nismo mirni, u nama nešto izgara da učinimo nešto više. Treći element je poduzeće i poduzetnik. Originalno je to što je Chiara naslutila da za rješavanje problema siromaštva nije najvažnija politika, sakupljanje novca od banaka i zaklada, nego je prvi protagonist za iskorjenjivanje bijede poduzeće. To je čudno jer poduzeće nema taj zadatak. Ono bi trebalo stvarati proizvode, davati posao, i ne brinuti se izravno o siromasima. Međutim, Chiarina intuicija je: ako želimo promijeniti svijet, mora se promijeniti poduzeća. To je za poduzetnike lijepo jer Chiara ih stavila u središte promjene svijeta. Time im daje veliko dostoјanstvo. Time kaže da je najvažnije promijeniti poduzeće. To je

Foto: Dina Perkov [2]

i velika odgovornost poduzetnika, jer poduzetniku EZ nije dovoljno proizvoditi dobre proizvode, plaćati porez, stvarati radna mjesta, on želi stvoriti drugačiji svijet. Chiara je to osjetila i u središte projekta postavila poduzeće."

Potom je prof. Bruni istaknuo da ni to nije dovoljno, treba se vratiti u godinu 1943. kada je nastala karizma jedinstva. Chiara Lubich i njezine prve sljedbenice primale su siromahu na ručak u svoj dom i za tu prigodu postavljale najljepši stolnjak, najljepši pribor za jelo. To je prva slika Ekonomije zajedništva. Na toj slici siromah je unutar kuće, a to je bratstvo.

Izazove Ekonomije zajedništva Luigi je sažeo u 3 stavke:

– potrebno je svima i uvijek iznova naviještati veliki ideal

– prvi siromasi danas su mlađi jer nemaju posao

– važno je raditi zajedno s drugima [jer Bog je Ekonomiji zajedništva dao karizmu jedinstva].

Završio je tvrdnjom da su povijest uvijek pokretale majnine, tj. male ali motivirane skupine. I Ekonomija zajedništva je okupila malu skupinu ljudi, ali može pokrenuti svijet.

RIJEČ PODUZETNIKA

Nadahnuta pojašnjenja prof. Brunija u raznim su tonovima odjeknula u nazočnim

poduzetnicima. Pogoden tvrdnjom da su mlađi danas najveći siromasi jer nemaju posao, Nijemac Ludger Elfgen osjetio se potaknut da jednome od nazočnih mlađih ponudi praksu u svojem poduzeću.

Tri dana u gradiću Faro bila su bogata svjedočanstvima poduzetnika, ispričanima pred svima u dvorani, kao i manjim skupinama ili osobno. Tako se predstavila tvrtka "Invivo" iz Slovačke koja proizvodi i prodaje unikatne proizvode od keramike. Tomas i Kristina iz Njemačke u posljednji tren su bili spriječeni doći u Hrvatsku, ali to ih nije sprječilo da predstave svoje poduzeće za upravljanje nekretninama. Putem video zapisa Tomas je darovao njihovo iskustvo iz

Foto: Dina Perkov

bolničke postelje, gdje se sada nalazi.

Nico Daenens iz Belgije predstavio svoju tvrtku koja pruža usluge održavanja i ima 3000 suradnika, gdje se nastoji osoba postaviti u središte i dati dostojanstvo ovom radu.

Khun i Chris iz Belgije zajedno s Atilom i Boglarkom iz Vojvodine ispričali su nazočnima o suradnji koja je započela prošle godine na susretu u Ottmaringu [Njemačka], a danas se već konkretnizira osnivanjem poduzeća u Vojvodini.

O značaju poduzetničkih zona čije je sjedište u gradićima Pokreta fokolara govorili su Francuski bračni par Chantal i José. Oni su ujedno predstavili "virtualnu poduzetničku zonu" u Francuskoj, gdje su poduzeća nadasve duhovno povezana, jer su smještena daleko od gradića. No posjetitelji gradića

mogu ih upoznati kroz multi-medijalno predstavljanje.

Gоворили су и подузетници drugih zemalja i sve je bilo prihvaćano kao dar. Popodneva su bila rezervirana za radionice na različite teme kao što su: "Što je potrebno za ostvarivanje poslovnog plana i pokretanje poduzeća Ekonomije zajedništva", "Kako na lokalnoj razini uključiti potrebite u život poduzeća zajedništva", "Širenje projekta EZ i njegove kulture", "Management neprofitnih organizacija", itd.

Radionice su bile još jedna prigoda za dijalog i zajedništvo među sudionicima. Neovisno o veličini poduzeća, načela Ekonomije zajedništva provedena u praksi pobudi vala su pozornost, obogaćivala i nadahnjivala nazočne. Došla je do izražaja kultura koja iznutra pokreće njihovo svakodnevno djelovanje.

U njezinom je središtu želja da se gradi pravedniji svijet, polazeći od svojih poduzeća i lokalnih zajednica pa sve do globalne mreže čiji su sastavni dio.

Osjetio se i doprinos gradića Faro koji je prihvatio ovu tako šaroliku skupinu: europski istok i zapad! ■

ZAJEDNO RASTEMO

Mladi iz 7 zemalja sudjelovali u projektu razmjene

Susretu u gradiću Faro nazočilo je i oko 40 mladih unutar projekta razmjene pod naslovom "Zajedno rastemo: mladi prema inkluzivnom gospodarstvu" (Together we grow: youth towards an inclusive economy), sufinanciranoga programom Europske unije Erasmus. Šest dana proveli su zajedno: studenti, mladi u potrazi za poslom ili već zaposleni;

različiti po jeziku, kulturi, područjima studija i profesija. Višeslojna je to slika ciljeva i nadanja, života i običaja – što je neophodan preduvjet svakoj pravoj razmjeni.

Netko je kao student ekonomije došao potaknut željom da otkrije novu ekonomsku dimenziju koja obuhvaća vidove kao što su kreativnost i poduzetnost, besplatnost, uzajamnost i borbu protiv siromaštva. Netko se pitalo može li duboko uvjerenje i suradnja s drugim osobama istog uvjerenja dovesti do promjene u svijetu koji nas okružuje, a netko je konačno došao otkriti koja konkretna sredstva primijeniti u svom okružju kako bi ga usmjerio prema humanističkoj viziji. Netko se jednostavno osjetio potaknut na sudjelovanje iz želje da upozna nove ljude.

Te su motivacije pokušali zadovoljiti u raznim trenucima programa.

Tri prva dana mladi su sudjelovali na susretu poduzetnika EZ i tako su imali mogućnost čuti brojna iskustva o načelima zajedništva ostvarenima u raznim vidovima poduzetničkog života.

Prof. Bruni dao je veliki poticaj mladima preporučivši im da budu odgovorni, protagonisti svijeta oko sebe, ponosni što pripadaju jednoj manjini koja može postati proročka za današnji svijet. Osobito su bile važne radionice na 8 raznih tema koje su omogućile mladima da izlože poduzetnicima svoje primjedbe, izraze zabrinutosti i postave pitanja. Nakon što su poduzetnici otišli bilo je prilike više

vremena posvetiti uzajamnom upoznavanju i dijeljenju raznih dojmova sakupljenih tijekom susreta. Kroz trenutke zajedništva i ocjene proživljenog iskustva, kroz igru i razonodu, stvorilo se ozračje istinskog prijateljstva koje omogućuje da se različitosti prevladaju i dožive kao obogaćenje.

Skupina je posjetila dva lokalna poduzeća, jedno koje djeluje na području strojarstva gdje se u traženju kvalitete proizvoda sve više traži da se na prvo mjesto postavi osoba. Drugo poduzeće je dječji vrtić Zraka sunca gdje se djeca nastoje odgajati u duhu kulture davanja i zajedništva. Osobito bliska interesima mladih bila je radionica o utjecaju sredstava priopćavanja na današnje društvo i o mogućnostima znanja i rada koje oni mogu ponuditi ako ih se koristi na pravi način.

Škola je završena posjetom Zagrebu, a potom je organizirana posljednja zajednička večer. Mnogi su izrazili želju da se uskoro opet okupe kako bi nastavili zajedno započeti hod, u traženju pravednijeg svijeta i ekonomije, koji će stvoriti prostor gdje će svaka osoba moći odgovorno razviti svoje ideje i svoje talente. ■

Foto: Sonja Obretenova [2]

DOGOVOR IZMEĐU NJEGA I MENE

U čitavom Pokretu fokolara kroz narednu če se godinu dana produbljivati tema Isusove prisutnosti u euharistiji. Od ovoga broja započinjemo s objavljuvanjem tekstova Chiare Lubich na tu temu po izboru i uz komentare oca Fabia Ciardija, uz želju da naše čitatelje prate u svakodnevnom životu i budu im poticaj za novo duhovno iskustvo.

DOd samih je početaka Chiara Lubich izlagala svoju duhovnost u obliku pripovijesti. Ta je duhovnost plod osobnog iskustva koje je ubrzo podijelila sa svojim sljedbenicama i sljedbenicima. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća počela je o njoj sustavnije pisati, uspoređujući je sa Svetim pismom, crkvenom predajom, učenjem crkvenih otaca, svetaca i papinskim učiteljstvom. Prve teme što ih je odabrala za taj novi način predstavljanja bile su Ljubav [1971.], Riječ života [1974.] i Isus među nama [1975.]. Iz tih je temeljnih vidova njezina iskustva nastao Pokret fokolara. Po tome kako su bili shvaćeni i življeni otkrivali su duboke novosti u odnosu na kršćansku duhovnost kako je tada bila življena. Teme su bile upućene članovima Pokreta fokolara, a oni su ih primali iskrenim prianjnjem, prepoznavajući u njima bitne oznake nove duhovnosti. Chiara je naredne godine [1976.] pripremala temu o euharistiji. Kako bi im pomogla proniknuti u to otajstvo, osjetila je potrebu zatražiti od njih još jedan korak.

Stigao je trenutak da se shvati posebna evanđeoska riječ – euharistija. Kako bi ušli u tu novu stvarnost, na neki je način bilo potrebno zaboraviti druge “riječi”, druge točke duhovnosti, da bi iznutra bili spremni u svojoj novosti primiti što je Chiara predlagala. Zato je sama Chiara u govoru od 20. listopada 1976. odgovorne za Pokret u svijetu pozvala da izgube ideal jedinstva kakvim su ga do tada zamišljali: Morate izgubiti Isusa među nama, Isusa Napuštenoga, prepoznavanje Isusa u braći, Mariju. Način kako ste do sada promatrali sve točke našega duhovnog života, naše duhovnosti, treba izgubiti, jer se inače ne razumije euharistija. U euharistiji ćemo ih kasnije iznova naći, ali drugačije.

Uz to, Chiara je izražavala žaljenje što je stvarnost euharistijskog otajstva morala podijeliti u četiri dijela, jer bi ga “trebalo izreći u samo jednoj riječi, budući da je uloga euharistije upravo jedinstvo”. Kako bi pomogla “shvatiti što je bitno, više nego bitno, središnje i na čemu sve ostalo pridobiva značenje, veliko značenje, ponekad i ogromno značenje, ali samo ako se gleda iz te perspektive, ako se promatra s tog motrišta ili u funkciji jedinstva”, u skladu s vlastitom karizmom, ona je napisala kratki uvodni tekst koji je nazvala “Stranica”.

Od tada ona ostaje temeljna za shvaćanje svih drugih njezinih zapisa o euharistiji. ■

ČOVJEKU KOJI SE
NJOME DOSTOJNO
HRANI EUHARISTIJA
POMAŽE UĆI U KRILU
OČEVO

Istodobno euharistija ne čini to samo s jednim čovjekom, nego s mnogima. Budući da su svi Bog, više nisu mnogi nego jedan. Bog su, i svi zajedno u Bogu. Jedno su s njim, stopljeni u njemu.

A ta stvarnost, koju proizvodi euharistija, je Crkva.

Što je Crkva? Jedno stvoreno uzajamnom ljubavlju kršćana i euharistijom. Crkva se sastoji od pobožanstvenenih ljudi, koji su postali Bogom, ujedinjenih s Kristom koji je Bog i međusobno. Ako bismo sve to željeli izraziti ljudskim izričajem – primjerom koji se koristi u Svetom pismu – Crkva je tijelo čija je glava proslavljeni Krist.

Budući da se Krist nalazi u krilu Trojstva, Crkva je pozvana boraviti u krilu Očeva, a tako i jest još ovdje dolje, po članovima u kojima euharistija djeluje. A ako dijelom još nije, ona je na putu prema njemu.

Čovjek potom vuče za sobom sve stvoreno, jer on je sažetak stvorenoga.

Stoga sve što je izašlo iz Boga vraća se, po euharistiji, u Trojstvo. ■

Stranica

D Euharistija ne donosi samo lijepе i dobre plodove, plodove svetosti i ljubavi; njezin prvi cilj nije ni to da poveća jedinstvo s Bogom i među nama [kako se obično shvaća jedinstvo] te da stoga hrani prisutnost Isusa među nama. Da, i to.

No zadatak euharistije je nešto drugo.

Euharistija ima za cilj učiniti nas Bogom [po sudjelovanju]. Miješajući Kristovo oživljajuće tijelo, oživljeno Duhom Svetim, s našim, pobožanstvuje nas u duši i u tijelu. Čini nas Bogom.

A Bog može stajati samo u Bogu. Eto zašto čovjeku koji se njome dostojno hranio euharistija pomaže ući u krilo Očeva. Ona smješta čovjeka u Trojstvo po Isusu.

Dogovor između Njega i mene

Chiara je često isticala kako Bog posebnim milostima pripravlja osobe koje poziva na neko posebno poslanje u Crkvi. To je činila osobito onda kada je pripovijedala o milostima što ih je sama primila, osobito u ljetu 1949., koje je uvijek smatrala usko vezane uz poziv da započne novo djelo u Crkvi. Prvi događaj kojega se sjeća seže u njezino djetinjstvo, a odnosi se upravo na njezin osobni odnos s Isusom euharistijom, kako je to ispričala novinaru Sergiu Zavoliju kad ju je intervjuirao prigodom predstavljanja njezine knjige "Duhovni nauk":

D Želim pojasniti kako to ide. Kada Gospodin izabere jednu osobu da bi nešto učinio – obično je to slaba osoba, kako bi triumfirala njegova snaga – on je priprema [...] I ja sam bila pripremljena. Iako sam bila dijete, sjećam se da sam već sa šest godina odlazila

kod časnih sestara [...] – kao i sve druge – a one su me vodile na klanjanje u jednu crkvu u Trento koja se zvala "Presveto" [Il Santissimo]. Sjećam se da su me namjestile pred pokaznicu da se klanjam Isusu u svetoj hostiji. [...] Govorila sam Isusu: "Daj mi svoje svjetlo, daj mi svoju toplinu, učini da mi kroz oči uđe tvoje svjetlo".

To je samo prvi u velikom nizu događaja preko kojih se postupno produbljuvao Chiarin odnos s Isusom euharistijom, sve do trenutka kada se on uprisutnjuje u njezinom životu na uobičajen način. Euharistijski život i život Pokreta fokolara se poistovjećuju sve dotle da u prosincu 1976., na kraju godine posvećene Isusu u euharistiji, osvrćući se na prijeđeni put, Chiari spontano navire pitanje: "Je li euharistija utisnula u mene ideal?" I zaključuje da je Pokret plod dogovora između "mene i Isusa Euharistije", "posao između

"TI SI STVORIO
SUNCE ŠTO DAJE
SVJETLO I TOPLINU,
STAVI U MOJU DUŠU
KROZ MOJE OČI SVOJE
SVJETLO I SVOJU
TOPLINU"

Tebe i mene" [Odgovori na pitanja, 30. prosinca 1976., neobjavljeno]. ■

Daj mi svoje svjetlo i svoju toplinu

Chiara je u mnogim prigodama pričala o prvom sjećanju na susret s Isusom Euharistijom, kad je imala oko 6 godina. "Vidi se da sam još kao mala osjećala privlačnost prema Bogu", reći će 18. travnja 2002. u intervjuu Sandri Hoggett. A mladima Barcelone 30. studenoga iste godine: "Svjetlost i ljubav označavali su moj duhovni život". Mladima u Munsteru 15. studenoga 1998. komentirala je: "Ja nisam znala da će mi kasnije u životu Gospodin dati svjetlo i ljubav, da ih širim u svom srcu i u mnogima drugima."

D Svakog sam petka odlazila s časnom sestrom na klanjanje. Čvrsto bih uperila pogled u Isusa Euharistiju, čvrsto, čvrsto, čitav sat i govorila mu: "Ti si stvorio sunce što daje svjetlo i toplinu, stavi u moju dušu kroz moje oči – mislila sam da to ide tako – svoje svjetlo i svoju toplinu". Stalno sam ponavljala: "Stavi u mene sve svoje svjetlo...", što je pomalo neuobičajeno za jednu djevojčicu! Na kraju sata klanjanja više ne bih ni vidjela bijelu hostiju [...] jer kako sam ustrajno gledala tu hostiju oko koje su bile svijeće i svjetla, tako bi hostija postajala crna, svjetla su postala crna, a sve ostalo postalo je bijelo. Jednom sam se čak i onesvijestila, možda zbog reakcije tijela. Sjećam se kako su me tako malu iznijeli vani... ■

[Iz odgovorima mladima koji se pripremaju uči u fokolar, Rocca di Papa, 30. prosinca 1976.]

Flickr / Lawrence OP

U potrazi za istinom

Kao učenica u učiteljskoj školi "Rosmini" u Trentu, Chiara je nadasve bila očarana filozofijom. Jedan događaj iz toga vremena govori o njezinom dubokom odnosu s Isusom Euharistijom.

D Kad sam trebala učiti filozofiju, odlazila bih u katedralu. U dnu je bio jedan kutak osvijetljen prozorčićem, slično kao u zatvoru. Uz svjetlo s tog prozorčića ja sam učila filozofiju gledajući Isusa Euharistiju, da me prosvijetli kako bih razumjela istinu. Prijelaz od ljudske istine, primjerice Kantova sustava i sl., na nadnaravnu istinu dogodio se u dodiru s Isusom Euharistijom. Euharistija je tamo već djelovala. ■

[Iz odgovora mladima koji se pripremaju uči u fokolar, Rocca di Papa, 30. prosinca 1976.]

Foto: EPA

MOLIMO I ZA TERORISTE

Svjedočanstvo Pokreta fokolara u Iraku i Jordanu

iz samih sebe i ići ususret tim ljudima, i to nam je dalo sigurnost.

Jedna naša obitelj u Iraku primila ih je 40 u svoju kuću. Kad ih je otac obitelji sve smjestio, primijetio je da u kući više nije slobodan nijedan kutak, pa je otišao

spavati u auto. Drugih 40-ak osoba izbjeglo je u drugi dio sjevernog Iraka, gdje imamo nekoliko obitelji koje su otvorile svoje domove. Vidjevši da su uzbuđeni i uznemireni, okupili su se svi zajedno i molili krunicu. Sada ih je 60, a svake se večeri priključi još netko iz sela i mole za mir, ali mole i za teroriste. Vidjevši da nekome nedostaju deke, skupili su nešto novca i otišli kupiti što im je bilo potrebno. No kasnije su primijetili da nedostaje još stvari i Providnost je osigurala još novca. Rekli su: "Mali iznos koji smo dali u zajedništvo privukao je drugi i taj mali iznos više nije imao kraja". Vidim kako nam autentična ljubav, možda pročišćena bolom, pokazuje da je ljubav jača. Osobno sam vidjela ljude koji više nisu imali ništa, ali su zadržali vjeru. Osjetivši solidarnost drugih, pronašli smo smisao života, ljubavi i pravog mira. Sada su još uvjerljiviji svjedoci.

Kakvi su sada odnosi između zajednica Fokolara u zemljama koje poznaješ i muslimana?

Sada je u Iraku teže jer su strane razdijeljene: gdje

su kršćani tamo je malo muslimana. Nemamo puno kontakata. Ali ljudi se vole, uvijek su živjeli zajedno. Politika manipulira odnosima. U Jordanu, međutim, jedna skupina muslimana dijeli našu duhovnost. Kada su u Jordan došle izbjegle iračke obitelji, sjećam se da smo našoj zajednici pričali o tome što se događa u Iraku. Bilo je nazočno i desetak muslimana – nas je bilo stotinjak – i prva neposredna reakcija došla je upravo od muslimana koji su rekli: "Nije moguće da se tako nešto događa. To su naša braća, otvorimo mi prvi naše domove!" Jako ih boli sve što se događa. Nisu se usuđivali to ni izreći jer ih je stid, ali su nam željeli dati do znanja da to nije njihova vjera. To je iskorištavanje religije za nasilje i mržnju. S nekim imamo vrlo lijepе odnose, u istini. Osjećamo da tim više mi moramo biti istinski kršćani kako bismo uspostavili odnose s muslimanima. Nema kompromisa, nema zbrke, svatko od nas u odnosu na drugačije nastoji dati najbolje od sebe, biti istinski kršćanin. ■

TKO TREBA ZAUSTAVITI ISIS?

Politika militante skupine ISIS i njihov napad na manjine koje žive na sjeveru Iraka izazvale su reakciju međunarodne zajednice, a također i Crkve. Raspravlja se o problemu kako zaustaviti napadača, tko ga mora zaustaviti te kojim sredstvima i postupcima. Spominje se potreba oružane sile protiv agresora, ali se staje pred dvojbom na koji način ga zaustaviti (kopnene snage – da ili ne) i osobito tko to treba učiniti?

Iskreno me čudi što mnogi stručnjaci i komentatori ne kažu ono što mi se čini temeljno. Povijesno govoréći, sukob između islama i Europe, u to vrijeme kršćanske, bila je povijesna činjenica u trajanju preko jednog tisućljeća. Dovoljno je pomisliti na bitku kod Lepanta, kod Beograda ili Beča. Taj se sukob sada pretvara u općeniti sukob između islama i Zapada. Doista je iznenadujuće, da ne kažem čudno, kako se ne uspijeva shvatiti

warlawspace.com

da i danas zadatak zaustavljanja ISIS-a ima Europa, zbog njezine geografske blizine i povijesnih odnosa. Kakve veze imaju SAD s tim? Doista je iznenadujuće i čudno kako to da se ne čuje nijedan glas u tom smislu na razini Evropske Unije.

Pitam se nije li ovo zgodna prilika da se krene sa zajedničkom vanjskom politikom. I zar Europa ne može ili ne smije učiniti napor kako bi stvorila zajedničku silu za zaustavljanje agresora (europske snage su više nego opremljene za to). Ta pitanja postavljam sebi i upućujem ih odgovornima za Europsku zajednicu ili, u najmanju ruku, za pojedine države članice. ■

NOSIMO SVIMA

LJUBAV!

Na ovim stranicama dali smo prostor četvrtoj generaciji Pokreta fokolara. Mališani GEN 4 neumorni su u vršenju čina ljubavi. U tome mogu biti uzor i odraslima.

U ovo vrijeme zauzeti su izradom kipića malog Isusa koje će u božićno vrijeme nuditi prolaznicima i tako podsjećati ljudi čiji rođendan se slavi.

Mislim da je teško oprostiti i započeti iznova ljubiti.

Molimo zajedno za mir u svim zemljama svijeta.

Meni je važno biti GEN 4 jer to znači živjeti uz Isusa.

A i sviđa mi se pomagati ljudima.

Podijelila sam doručak sa sestrom.

U školi sam posudila guminicu, bojice.

Slušala sam novog čovjeka i nisam se bunila prije odlaska u vrtić.

Naša učionica je na drugom katu i kako se teško popeti do nje s torbom. Moja prijateljica je puno slabija od mene. Iako su nam torbe teške, rekla sam joj da se osloni na mene i tako joj je se bilo lakše penjati.

Biti GEN 4 za mene znači ljubiti i onoga tko mi nije simpatičan.

Razumjela sam da moram iskoristiti kad imam priliku činiti dobro.
Htjela bih pomoći starijim ljudima. Roditeljima će uvijek pomoći i svima naravno.

Trčao sam kući, a onda sam pokraj lifta video ženu s puno torba i vrećica u rukama. Sjetio sam se da je u toj osobi Isus, a pored njega ne bi protrčao. Zaustavio sam se i pridržao vrata lifta. U sebi sam osjećao radost. Isus mi šapnuo: "Meni si učinio".

Mama me zamolila da ostavim računalo i igrice pa da joj pomognem u kuhinji. Nije mi se dalo. Onda sam odlučila da želim da u meni živi novi čovjek i otišla sam joj pomoći. Sve žlice i vilice sam jako lijepo posložila.

Izrađujemo narukvice koje ćemo prodati a sakupljeni novac poslat ćemo siromašnoj djeci.

Cijelo jedno poslijepodne sam pomagala u uređivanju dvorišta. I vrta oko kuće.

Jedan dječak se povrijedio a ja sam mu rekao: "Hajde, ne brini".

Puno mojih prijatelja ne vjeruje u Isusa pa se koji put dogodi da mi se rugaju. Rastužim se, ali se ne branim i ne odgovaram, nego i dalje ljubim.

NAPLATA DUGOVANJA

Pozornost mi je privukla starica pogleda usmjerena prema meni...

Arhiv a DF

Naše poduzeće već 10 godina posluje u sektoru veleprodaje cvijeća. Teren je prepun nelojalne konkurenčije i rada na crno. Vlada kultura neplaćanja, kao i u cijeloj Hrvatskoj, a tu je i 7 godina krize kojoj se ne nazire rješenje. Vrlo je teško naplatiti potraživanja. Jedan veliki kupac koji nam je pomogao da uopće uđemo u posao, počeo je plaćati sve lošije i dug mu je ubrzo narastao na veliki iznos. Dao nam je instrumente osiguranja i napravili smo ugovor o vraćanju duga, ali

zbog krize, a vjerojatno i zbog nesređenih odnosa u tvrtki, otplaćivao ga je vrlo sporo. Nedugo nakon toga teško se razbolio i vrlo brzo umro. Njegov sin preuzeo je cvjećarnicu i dug, ali ga nije otplaćivao, niti uzimao robu. Ne znam koliko sam ih puta zvala, moliла, slušala njihove poteškoće... sve dok jednom nisam reagirala vrlo oštro zahtijevajući da počnu otplaćivati dug jer smo i sami u vrlo teškoj situaciji, gorobjeg oni. Kasnije sam tuzenu više puta zvala da joj se ispričam, no nije se javljala na telefon, pa sam otišla k njoj. Nemoguće je opisati kakve mi je teške riječi izgovorila, da bi me na kraju izbacila iz cvjećarnice. Nisam se srdila, jer sam i ja bila preoštra prema njoj, novac je bio naš i više nisam znala što učiniti. Osjećala sam se potpuno bespomoćna. Tada se polako u mojim mislima počela bistriti slika jednog lica. Bilo je to lice Isusa raspetaoga i napuštenoga! On se na križu poistovjetio i s ovakvim apsurdnim situacijama. Kroz

suze sam svim svojim silama nastojala prihvatići prije svega sebe i to što sam zbog svoje reakcije odbačena, istjerana, ponižena. Nije bilo nimalo jednostavno...

Narednog dana, dok sam sina vozila u vrtić, pozornost mi je privukla jedna starica. Osmjehnula lica usmjerila je pogled prema meni, kao da traži pomoć. Kad sam automobilom skrenula prema vrtiću, izraz lica joj se promijenio. Odmah sam izašla iz auta i upitala ju treba li što. "Mislila sam da idete u mom smjeru, pa sam vas željela zamoliti za prijevoz", odgovorila je. "Pričekajte trenutak dok ostavim dijete u vrtiću, odvest će vas kući", rekla sam joj. Bila je posve zbumjena jer je shvatila da ja uopće ne idem u njezinom smjeru. Odvezla sam je, i to dosta daleko. Osjećala sam da ju je moja gesta ganula. Na kraju puta mi je rekla: "Neka ti Bog plati stostruko. Danas me tako bole noge. Ti me ni ne poznaješ, a učinila si ono što mi je bilo toliko potrebno." Naš sin je to video i oduševio ga je moj čin ljubavi za nepoznatu osobu, jer i oni u vrtiću prave čine ljubavi. Ja sam ponovno pronašla sebe, onaku kakva želim biti. ■

SPORTSKA REKREACIJA U KNINU

Zajednica Pokreta fokolara iz Knina sudjelovala je u organizaciji jubilarnog 10. hrvatskog festivala sportske rekreacije za žene koji se održao u Kninu 8. studenoga u organizaciji Saveza sportske rekreacije "Sport za sve" Šibensko kninske županije. Za tu prigodu u Knin je došlo oko 350 žena, okupljenih u udruge sportske rekreacije i županijske saveze iz 12 županija, 25 gradova i općina. Natjecale su se u šest sportsko-rekreacijskih disciplina: pikado, nabacivanje koluta, bacanje loptice u koš, viseće kuglanje, vođenje nogometne lopte u slalomu i nošenje jaja u žlici. U glazbenom dijelu programa sudjelovala je ženska klapa *Skradinke* i dječji folklorni ansambl *Zvončići* KUD-a Kralja Zvonimira. U tako zahtjevnom organizacijskom zahvatu, skupina Pokreta fokolara dala se na raspolaganje predsjedniku Saveza i organizatoru Dragunu Lujanoviću za prijem i prihvrat ekipa u učionice srednje škole Lovre Montija, gdje su se održavala takmičenja, kao i za razglas ovoga događaja. Kninjanke su se iskazale kao velikodušne i ljubazne domaćice, volonterke,

pripremivši pladnjeve s narescima i kolačima, prihvativši gošće i dajući im se na raspolaganje za sve što je bilo potrebno. Počasnim gostima, predstavnicima grada i Hrvatskog Saveza sportske rekreacije, kao i izaslaniku predsjednika Republike – pokrovitelju ove manifestacije uz resorno ministarstvo, pokazale su koliko toga dobra volja i otvoreno srce mogu učiniti dragovoljno i kako to može dobro funkcionirati, što su oni i sami primijetili.

Večer je protekla u zajedništvu i zabavi, uz pjesmu i svirku VIS-a Deni. ■

Foto: Đurđa Perkov [2]

POUKA DIVLJIH GUSAKA

Priroda nam često govori u jednostavnim slikama rječitije nego stručnjaci u svojim detaljnim tumačenjima. To dokazuje i ovaj primjer - pouka divljih gusaka.

Na nebu iznad Centra Pokreta u Rimu prije nekoliko godina netko je zapazio jato divljih gusaka, fotografirao ga, potražio objašnjenje na internetu i sve poslao predsjednici Mariji Voce. Njoj se veoma svidjela priča o gusama, jer je u njoj vidjela zanimljivu simboliku zajedništva, osobito u velikim pothvatima koji se dostižu usklađenim naporom svih.

Na Generalnoj skupštini u rujnu ove godine značenje ove slike je opet bilo aktualno, ovaj put s novim razumijevanjem i u novim primjenama, osobito u dijelu koji se odnosi na smjenu generacija na čelu [Pokreta].

Doista, ponekad se nešto može naučiti i od – gusaka!

Možda smo ponekad u jesen zapazili jata divljih gusaka kako lete na jug u obliku slova "V". Zanimljivo je što je znanost otkrila o razlozima takvog letenja.

Čim guska zamaše krilima, stvorи se tlak zraka koji podržava guske iza nje. U jatu oblika "V" cijela skupina može prijeći najmanje 71%

dulji put nego da svaka ptica leti sama za sebe.

Ptice koje zajedno lete prema istom cilju i drže se jata, brže i jednostavnije do njega stižu, jer koriste pokretačku snagu ptica pred sobom. Ako se guska na trenutak odvoji, odjednom osjeti otpor zraka, pa se odmah se vraća u jato.

Kad se guska predvodnica umori, postavi se na bočni dio, a vodeće mjesto odmah zauzima druga.

**Guske koje lete na kraju jata glasno gaču
kako bi ohrabrike one ispred njih da održavaju
brzinu. Važno je da guske iz pozadine budu
što glasnije, inače ih vodeće neće čuti.**

**Kad neka guska oboli ili bude ranjena, odvaja
se od jata. Tada druge dvije odlaze za njom
kako bi joj pružile pomoć i osigurale zaštitu.
One ostaju s njom dok god opet ne bude spo-
sobna nastaviti put ili dok ne ugine. Potom
odlaze na put da sustignu svoje jato ili se
priključuju drugome. ■**

POSTAJEMO BRAĆA PO KRVI

Upričesti Božja ljubav prema nama dolazi do vrhunca. Nakon što se dao za nas, daruje se nama, čini nas sobom. U njoj mi postajemo istokrvni s Kristom, braća po krvi. Stoga i istokrvni među nama. Tako dobiva smisao ime koje dajemo Bogu: Abba, Oče. Mi smo, naime, braća po krvi Isusovoj, stoga djeca Božja i djeca Marijina. Euharistijska stvarnost hrani tijekom 24 sata, tijekom cijelog života ako smo vjerni, kao duhovna pričest u kojoj se simbolički produljuje misa. Ako Isus dolazi k nama preko euharistije, mi tijekom dana idemo k Isusu preko braće. "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima." Tu kao da su božanski i ljudski sakrament stavljeni zajedno kako bi odražavali Isusa u svakom minuti života. A braća su članovi obitelji, kolege, poznanici... bližnji za bližnjim. Euharistija je sakrament ljubavi, *vinculum caritatis*,

Foto: Domagoj Šalter

KAD LJUDSKE SNAGE NISU DOVOLJNE, TADA SE UTJEČEMO BOŽANSKIM VITAMINIMA

upravo zato što je sam Krist. Ljubav među ljudskim bićima se održava ako je istodobno i nadnaravna. Samo naravna ljubav slabiti i gasti se nestajanjem naravi: bolesti, protivštine, hirovi, starost, bijeda... Ljubav je božanski razum koji je shvatio da netko čini dobro upravo čineći dobro drugima. Jednom je Gospodin rekao: "Tko jede moje tijelo i piye moju krv, ostaje u meni i ja u njemu". To znači da su učinci euharistije i ljubavi isti, jer nas i jedna i druga rađa za život Božji, stvara zajedništvo između Boga i duše. Osim što

oživljuje, euharistija i pročišćuje, ozdravljujući od oboljenja kao što su srdčba, zavisti, strasti, što zagađuju dušu. Doista, da bismo pristupili euharistijskoj hrani, traže se dva uvjeta: moralna čistoća i pomirenje. Život je neizbjjeđno trošenje snaga i dolazi trenutak kada netko ne može dalje. Upravo kad padnemo na tlo jer više ne možemo, kada ljudske snage ne služe jer nisu dovoljne, tada se utječemo božanskim vitaminima, sakramentima, svetoj hostiji i postavljamo se na božansku razinu. Tu se i patnje, sramote i bijeda vrednuju jer postaju patnje Kristove, sredstva otkupljenja za nas, za čovječanstvo. ■

Neobjavljeni zapis bez datuma

STAZAMA NOVE KULTURE

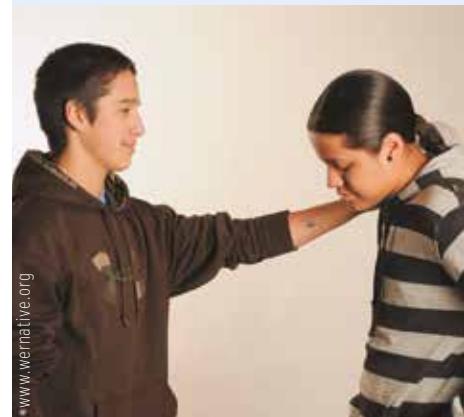
Netko na predavanju u Križevcima reče da je Ekonomija zajedništva veliki pokret osoba koje hodaju zajedno. Mladi iz Hrvatske, [BiH], Srbije, Makedonije, Moldavije, Slovačke, Bugarske, Rumunjske, Portugala, Argentine, Italije, Njemačke, Francuske, Indije... hodali su zajedno stazama nove kulture u slobodi, s povjerenjem, vodeći dijalog... Kocka koja je kotrljala samo najbolje misli vodilje, po kojima se živjelo toga dana, kotrljala je još snažnija iskustva među nama. U jednom trenutku našla sam se u toploj atmosferi ljudi koje poznajem već čitav moj život. A zapravo, od svih prisutnih

samo 4 osobe poznajem već 5 ili 6 godina. Takav je osjećaj koji je snažno zahvatio moje biće i uvjerio me u postojanje duha koji animira i pomaže nadvladati kontraste među nama, individualistička gledanja na svijet oko nas, koji je vrlo često prožet ekonomijom koja stvara različite vrste barijera i svrstava u bezosjećajne individue, nesretne i obeshrabrene.

Iako nisam imala predstavu o tome što će me dočekati na konferenciji, na povratku kući u regionalnom vlaku, u komеšanju osjećaja koji su rasli u meni i zaigrali svaki pojedini atom moga tijela, pomisao da su blagoslov i milost učinili da rastem i da moja duša poskakuje u ritmu najmelodičnije pjesme, zahvaljivala sam svim posrednicima gore i ovdje dolje, na upriličenju i svečanoj ceremoniji bitnog događaja-moga maloga doživljaja: d[oživljaj]a neba na Zemlji! ■

BRAT KOJI ZAPOVIJEDA

*www.venative.org

MLADI

Bio sam jako povezan s bratom, iako je stariji od mene. Međutim, već mi se neko vrijeme stalno obraća povisenim tonovima, a ja ne volim kad mi netko zapovijeda i opominje me za svaku i najmanju pogresku. Ne prihvatom to vise niti od roditelja. Zato sam odlučio ne razgovarati s njim, iako mi se to čini glupim. Pitam se postoji li neki bolji način da utječem na promjenu njegova ponasanja?

Uvijek je bolan susret s osobom koja se želi nametnuti, pa mi je tvoja reakcija potpuno razumljiva. Ja sam se često suprotstavljaо pojedincima koji su mi se željeli nametnuti, dakako ne

nasilno već odlučnim stavom, mogao bih reći tvrdoglav (osobina koja mi ne manjka).

Ali uvjerio sam se da se – kada uporno pokušavamo braniti svoja stajališta, boreći se za njih ili pak bježeći od drugih (poput tebe koji si odlučio ne razgovarati) – ne osjećamo dobro i nakon toga je još teže nešto promijeniti. Naime, sami sebe uvjerimo da ispravno postupamo i da se onaj drugi mora promijeniti i ispričati.

Što učiniti? U prvom dijelu svojega pisma pišeš da si se prije dobro slagao s bratom, da je vaš odnos bio lijep i uvjeren sam da bi upravo od toga trebao započeti. Ako postoji prirodan nagon za borbom i sukobljavanjem koji je nagonski i najčešće ga nismo svjesni, točno je da u dubini našega bića postoji nešto što nas ujedinjuje s drugim ljudima i budi osjećaj bratstva, a vi ste braća i po krvi. Osjećaj koji nas ispunjava radošću. Stoga moramo biti svjesni da u nama postoje suprotni nagoni – ljubav i mržnja – moramo to ponizno prihvati i biti sretni jer to znači da smo živi i da imamo snage. Razmišljajući i razgovarajući s drugima o onome što osjećamo moći ćemo ne samo prihvati taj nedostatak ravnoteže već ćemo se moći i stvaralački uhvatiti ukoštač s njim te pronaći nešto što će nam pomoći da rastemo i postaneмо sposobni ostati u ljubavi i onda kada je teško, a kada smo smireni i odlučni, bit će nam lakše razgovarati i pomoći drugima da promijene mišljenje. ■

F. Châtel

DIGITALNO ZLOSTAVLJANJE

Što se podrazumijeva pod pojmom internetsko zlostavljanje?

Izraz cyberbullying, tj. internetsko zlostavljanje, označuje svjesno usmjereno nasilničko ponašanje s pomoću elektroničkih aparata: telefoniranje, slanje tekstualnih poruka uvredljivog ili prijetećeg sadržaja, vulgarnih slika, širenje privatnih informacija o drugim osobama, objavljivanje snimaka, video materijala, fotografija, širenje kleveta elektronskom poštom, chatovima, blogovima itd.

Riječ je o pojavi koja zahvaća sve veći broj mladih predadolescenata i adolescenata, iako je još uvijek manje proširena od tradicionalnog zlostavljanja. I dok su u tradicionalnom zlostavljanju nasilnici učenici, prijatelji iz razreda ili domova poznati žrtvi, internetski zlostavljači su najčešće nepoznati, anonimni i potiču druge nepoznate "prijatelje" da se uključe u "igru". Digitalni nasilnik često i ne poznaje identitet osoba s kojima se dopisuje, a građa koju nudi može se proširiti po cijelom svijetu. Internetski zlostavljači nastoje online činiti ono što u stvarnom životu nikada ne bi činili. Krijući se iza tobožnje nevidljivosti (iako svaki od tih medija ostavlja tragove koje policija može prepoznati), žele pokazati svoju snagu i nadmoć.

U internetskom zlostavljanju nemogućnost motrenja

stvarnih posljedica svojih radnja - "jer te ne vidim" - nasilnicima može uskratiti stvaran doživljaj empatije s patnjom žrtve. U online zlostavljanju svatko - onaj tko je žrtva u stvarnom životu ili ima slabu društvenu moć - može postati zlostavljač.

Ako se digitalno prekršajne radnje prijave mjesnoj policiji i ona otkrije zlostavljača, počinitelj će gotovo uvijek snositi administrativnu ili sudsku kaznu. Teške su negativne posljedice za djecu koja su

najčešća meta takvih nezakonitih radnja i psihičkog nasilja. Stoga, ako su brojne škole organizirale edukacijske seminare kako bi djecu upoznale s ovim problemom, ni roditelji se ne mogu odreći svoje odgojne uloge ulaskom svoje djece u pubertet jer postoji stvarna opasnost da i njihovo dijete postane zlostavljač ili online žrtva. ■

M. R. Pagliari

SLOBODNI POPUT MARIJE

Život svakom čovjeku - osim Mariji - započinje vrlo lose zbog istočnoga grijeha. Ako je Marija rođena bez istočnoga grijeha, pitam se koliko je zasluzna za "da" koje je izgovorila Bogu?

Marija nije slobodno odgovorila na Božju ljubav zato što nije osjetila posljedice istočnoga grijeha (i ona se u trenutku kušnje upitala "a kako će to biti?"), već zato što je čitav svoj život potpuno podredila Očevu naumu: "Neka mi bude po tvojoj riječi". Potpuno predana, živjela je sve do posljednje, najveće žrtve - "stojeći pod križem". U njoj se, kao i u Isusu ("Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj"), potpuno ostvarila suprotnost onoga što istočni grijeh utjelovljuje, nepovjerenje u Boga i bližnjega. Ono u njoj nije naišlo

na plodno tlo, nije to bio način njezina prihvaćanja Boga i čovjeka, već je kao slobodno stvorene odgovorila Ocu. Riječi Evandelja: "i tebi će mač probosti dušu" potvrđuju da je Marijin odgovor plod sinovskog prihvaćanja Božje volje što ne niječe poteškoće već naprotiv - čini da ih živimo u ljubavi. U tom je smislu ona naš model. Sjena Duha koji ju je obavio obavija i nas po krštenju. I mi po daru Duha Svetoga postajemo sposobni na Isusov način izgovarati: "Abba - Oče". Krštenjem se oslobođamo istočnoga grijeha, ne zato što ono briše teret koji nas pritišće, već zato što nam daruje mogućnost da pobijedimo ikonsku napast nepovjerenja koje se u životu uvijek iznova pojavljuje

i postaje ishodištem svega što nazivamo grijehom. Možda ćemo pokleknuti pred napastima, ali sloboda koju dar Duha Svetoga stvara u nama uvijek je jača. Zato svaka isповјед predstavlja ponovno "uranjanje" u krštenje. U Isusu, koji je za nas na sebe preuzeo naše grijeha, svaki put postajemo sposobni obratiti se Ocu bez straha, kako bismo u svoje vrijeme preuzeli teret dobra i zla svakoga brata i sestre. ■

SVEĆENIK ODGOVARA

T. Gandolfo

BRAK ILI ZAJEDNIČKI ŽIVOT?

s njima provodeći nekoliko vrlo zanimljivih večeri kod jednoga bračnog para koji nas je poučavao. Imamo posvuda takvih parova i oni to rade besplatno. Došli smo do saznanja koja dotada nismo mogli ni zamisliti.

Za one koji ne poznaju ovo područje, riječ je o metodi temeljenoj na znakovima i simptomima što ih žena uči prepoznavati tijekom menstrualnog ciklusa, a omogućuju da svakoga dana shvati u kojoj se fazi ciklusa nalazi [je li to plodan dan ili nije]. Po tome par može razaznati može li toga dana, nakon spolnog odnosa, početi trudnoća. To je u stvari metoda upoznavanja svoga tijela po kojoj je moguće doći do trudnoće ili je odgoditi za kasnije.

Te se metode već izučavaju na mnogim sveučilištima svijeta, lako ih je naučiti i imaju dobar znanstveni temelj. Njihova je primjena zanimljiva ako smo zauzeti u skupinama gdje se njeđuje velikodušnost, istinska ljubav i poštovanje, u suprotnom se ne razlikuje mnogo od kontracepcijskih odabira. Mi smo doživjeli prednosti prirodnih metoda planiranja začeća, a očituju se u sljedećem:

- “prisiljavaju” nas da međusobno razgovaramo o ovim temama. Otkrili smo kako je inače ovaj izbor često prebačen na ženu – kao njezin problem;
- poštiju bračni odnos koji se tako može izraziti u svim svojim tipičnim vidovima sjedinjenja i uzajamnoga dara, plodnosti i globalne ugode “zapisanima” u prirodi;
- posvećuju nam da je mogućnost rađanja pozitivna vrednota, a ne neka nekontrolirana snaga ili, još gore, bolest koju treba pobijediti;

METODE PLANIRANJA ZAČEĆA

Osim razgovora o željenom broju djece, razmjenjivali smo mišljenja i o tome koje metode planiranja začeća želimo primjenjivati. Jedan prijedlog zrelijih bračnih parova pobudio je naše zanimanje. Savjetovali su nam da se informiramo o prirodnim metodama planiranja začeća, koje nismo poznavali. Zato smo se godinu dana prije vjenčanja upoznavali

NEĆETE NIGDJE NAĆI
VELIKIH REKLAMA ZA
PRIRODNE METODE
PLANIRANJA ZAČEĆA.

KOD NJIH SE NE
KORISTE LIJEKOVI
NITI DRUGA KEMIJSKA
ILI FIZIČKA SREDSTVA,
PA NEMA ZARADE
ZA PROIZVODAČE.
SVA "ZARADA" IDE
BRAČNOM PARU.
ZATO BI IH TREBALO
UPOZNATI.

– potiču da se povremeno propitkujemo, dovodeći u pitanje naše odabire: jesu li ozbiljni razlozi da se izbjegava trudnoća?

– kod njih nam se svida poštovanje cjelovitosti osobe: te su metode bezopasne, rekli bismo "ekološke", na što smo vrlo osjetljivi;

– budući da su dijagnostički alati, korisne su i kod nastojanja na trudnoći, osim kod njezinog odgađanja;

– imaju čvrste znanstvene temelje.

Smatramo korisnim spomenuti ove video jer smo se uvjerili na nama i na drugim bračnim parovima kako je važno, kad smo jednom učvrstili naš odnos, razgovarati o tome, razmjenjivati mišljenja i možda početi učiti ove metode dok smo još mlađi. Za ženu je to svakako obogaćenje u poznavanju same sebe.

ZAJEDNIČKI ŽIVOT

"Počeli smo tako, gotovo slučajno, probali smo stanovati zajedno. Došao sam k njoj, a da to u stvari nismo ni odlučili.

Bilo nam je komotno, naši roditelji nisu postavljali puno pitanja, mi nismo objašnjavali, i tako smo počeli. Išlo je dobro, nismo imali odgovornosti. Nije da nismo razmišljali o braku, ali smo ga u stvari uvijek odgađali.

Bolje je prije pokušati, a ako dođe dijete, vjenčat ćemo se."

Danas je to već učestala praksa, postaje gotovo normalno: zbog bojazni i nesigurnosti, zbog trenutnih materijalnih potreba (smanjenja troškova), da bismo vidjeli što će se dogoditi, da bismo se mogli lako vratiti unatrag, zbog straha da ne pogriješimo, da bismo ostali neovisni, zbog trenutnog pokušaja – u očekivanju da se vjenčamo, zbog osjećajne nezrelosti da preuzmemos potpunu i konačnu obvezu...

ZARUČNICI

Je li to strah od obvezivanja zauvijek? Od naših najdubljih osjećaja? Kultura nestalnosti postaje stil života? Nismo sociolozi i ostavljamo njima takve ocjene. No mnogi stručnjaci ističu da se ne može napraviti test svega kako bismo vidjeli hoće li kasnije funkcionirati. Koliko ćemo situacija moći i morati kasnije živjeti a da ih nećemo moći prije probati! Nadalje, statistike pokazuju da zajednički život prije braka ne poboljšava stopu promašenih brakova, štoviše. A potom, zar vam se ne čini da zajednički život, promatrani kao pokušaj, povrđuje dostojanstvo partnera? Smatramo da se osoba ne isprobava, ne svodi na predmet, jer svi želimo biti ljubljeni bezuvjetno.

No često zamjećujemo i stoga vam obraćamo pozornost na iskustvo koje nam izgleda zanimljivo, a ponovilo se više puta u ovim godinama. Slušanje pozitivnih iskustava življenog bračnog života, licem u lice, u malim skupinama ili na velikim susretima, priče o zauzimanju u bračnoj ljubavi, proživljene i moguće usprkos svim pogreškama i zaprekama, o zajedničkim iskustvima s djecom sa svim radostima i naporima, o uspješnim bra-

kovima, jako se svijđaju, uvijek privlače i daju povjerenje.

Izazivaju niz pitanja, traženja pojašnjenja: "razgovarajmo opet, kad ćemo se opet vidjeti, susrećimo se češće", to su česti komentari izraženi u zadivljenosti i zanimalju. Dobar je to znak.

AKO SE MALO
UDUBIMO,
OTKRIVAMO DA
SMO U STVARI
STVORENI ZA
TAKVU LJUBAV:
ŽELIMO JU ČVRSTU,
ZRELУ, ZAUVIJEK.

russlove.net

BRAK

Anton je nedavno oženio Karlu. Kao pošteni i uvjereni ateisti, sklopili su građanski brak. "Ne bi li zajednički život bio jednostavnije rješenje? Pa, možda i bi, ali u tome je i nešto privatno, intimističko, što nam se nije sviđalo. To što se mi volimo ima utjecaja i na druge. A potom, željeli bismo brzo dobiti dijete, a za dijete je bolje da bude prihvaćeno u jasnu i reguliranu situaciju." Brak znači: "Želim reći svima da si mi važan/ važna, obznaniti to i javno, obvezujem se s tobom u odnosu koji želim da nikad ne prestane." I Marija i Mario su se vjenčali civilno jer je on bio razveden. Učinili su to jer su osjećali ozbiljnost svoga obvezivanja, također i pred društвom. S njima i s drugim prijateljima slušali smo lijepe riječi dogradonačelnika koji je sve podsjetio na društvenu vrijednost obitelji. Smatramo da se građanski brak u mnogome razlikuje od zajedničkog života. To je svakako javno obvezivanje, preuzeto pred društвom, da ćemo se uzajamno pomagati, brinuti za djecu i štititi ih. Posjeduje svoje vrednote: predanost, vjernost, služenje životu. Sve u svemu, ima veliko dostoјanstvo. Pravo priznaje da obiteljska zajednica ima društveno značenje. To je savez

PRIZIV SAVJESTI U PRAKSI

solidarnosti između muža i žene i građanske zajednice koja se obvezuje podržavati ih.

Iako ovo nije "tehnički tekst", može biti zanimljivo podsjetiti na neke sažete podatke koji proizlaze iz ozbiljnih znanstvenih istraživanja i potvrđuju važnost institucije braka. Ti su nas podaci potakli na razmišljanje jer na drugačiji način kažu uvjek istu stvar: u dubini naših bića zapisano je nešto što nas potiče u smjeru stabilne, trajne ljubavi, što je najbolji teren i potpora za naš život i život djece. Primjerice, brak čini subjekte manje podložnima psihološkim problemima i depresiji; osobe u braku prosječno dulje žive, zdravije su, sretnije, uz manji rizik suicida; djeca rođena u braku imaju niže stope smrtnosti u odnosu na djecu osoba zajedničkog života ili samohranih majki i očeva; oženjeni očevi uspijevaju prosječno više vremena posvetiti djeci; djeca bračnih parova imaju dvostruko više mogućnosti da će odrastati s oba roditelja od djece osoba zajedničkog života, 50% manje rizika da će imati posla s pravosuđem do 30 godina starosti u odnosu na djecu samohranih majki i očeva; više vjerojatnosti da će u budućnosti imati čvrste brakove i postati roditelji nakon braka (Relationships Foundation, 2010., *Why does marriage matter*). No ima još nešto, vrlo zanimljivo: brak se može otvoriti još jednoj mogućnosti koju treba otkrivati uvjek iznova. O tome u sljedećem broju. ■

Drv. med. Tihana Đuran (40), specijalist ginekologije i opstetricije, javno je progovorila o teškoćama koje prate rad ginekologa u njihovom pravu na konzumiranje priziva savjesti. Dom zdravlja Vukovar, četiri godine nakon njihovog sporazumnog prekida ugovora o radu, od dr. Đuran potražuje 620.589,57 kuna za troškove specijalizacije koje su joj, kaže ravnatelj, oni osigurali. U odgovoru na sudsku tužbu od strane vukovarskog Doma zdravlja, Đuran ima suprotne i pravno dokazive argumente.

Kako izgleda ginekološka praksa i pravna bitka sa su stavom u slučaju kada liječnik konzumira svoje pravo na priziv savjesti? [...] Iako većina medija sugerira da je riječ izrazito vjerskoj utemeljenosti u korištenju priziva savjesti, činjenica je da sve više liječnika koristi to pravo temeljem svoje stručne, medicinske argumentacije, neovisno o vjerskom svjetonazoru. "Sve što činim, ne želim da ima veze samo s mojom savješću, nego i čvrste, medicinske argumente za to, kako bih ih objasnila pacijenticama. Ako bi pacijentice ustrajale u svom zahtjevu, prepustila sam im njihovo slobodno volji, jer svi smo slobodna bića" kaže Đuran. Podseća na Hipokratovu zakletvu, koja također obvezuje liječnika da štiti i brani ljudski život od začeća: "Apsolutno ću poštovati ljudski život od samog začetka. Niti pod prijetnjom neću dopustiti da se iskoriste moja medicinska znanja suprotno zakonima humanosti." Čak je u staroj verziji Hipokratove zakletve bio dio u kojem

laudatio.hr

se kaže da liječnik neće posezati za abortivnim sredstvima: "Nikome neću, makar me za to i molio, dati smrtonosni otrov, niti će mu za nj dati savjet. Isto tako, neću dati ženi sredstvo za pometnuće ploda." U novom tekstu zakletve toga nema. Zanimljiv je to znak vremena! [...]

Za vrijeme specijalizacije u Vama dolazi do odluke da koristite svoje zakonsko pravo, priziv savjesti...

"To se dogodilo pred kraj treće godine specijalizacije. Tada sam odlučila da više neću raditi namjerne prekide trudnoće. Otišla sam kod mog tadašnjeg šefa, usmeno sam ga obavijestila o tome, i on je rekao 'U redu, nema nikakvih problema!' [...]

Neki potraživanje toga novca dovode u vezu s Vašim korištenjem prava na priziv savjesti?

"Da. Meni bi bilo najjednostavnije da sam ostala тамо и radila тaj posao. Ne bi bilo оve tužbe. Но, будући да је то bilo izrazito stresno за мене, ja sam se i razboljela. Posljedica toga je bio tumor koji sam operirala, kao posljedica silnih stresova koje sam doživjela na radnom mjestu... Jer svaki dan sam išla s grčem na posao i razmišljala hoće ли neka pacijentica tražiti od мене neku uslugu koju јој nisam u mogućnosti pružiti ili ne, i na koji način ћу ја то riješiti, a da je ne povrijedim. To je bio strašan pritisak. Nakon sedam godina rada i specijalističkog usavršavanja mene kao ginekologa i opstetričara, ja sam se, u principu, na neki način i odrekla moje specijalizacije, budući da više ne radim u struci, jer nisam mogla konzumirati pravo priziva savjesti na svom radnom mjestu. Mislim da то nije baš lagana odluka. To sam učinila nakon dugog promišljanja i bolesti." [...] Kolege znaju za njen slučaj, neki je čudno gledaju, neki joj žele pomoći. Tumor je pobijedila. Preostaje neizvjesnost od nekorektnog potraživanja i kako se ophoditi sa sustavom koji omogućuje liječniku priziv savjesti, a da istovremeno zadovolji i želje pacijenta, kojeg god moralnog predznaka.

cijeli tekst na laudato.hr

Iako obična, skromna jabuka ne zauzima u prehrani mjesto koje zaslužuje. Redovitom konzumacijom jabuka blagotvorno utječe na zdravlje i pravilno funkcioniranje našeg organizma. Svojim visokovrijednim sastojcima zaslužuje da je smatramo pravom kraljicom među voćem. Tako visoko mjesto među prehrabnenim namirnicama potvrđuju i nutricionisti koji svakome preporučuju 30-40 kg jabuka godišnje. Da je jabuka često podcijenjena, potvrđuje i podatak da se u nas godišnje konzumira samo 16,5 kg po osobi.

Drvo jabuke potječe iz istočne Europe i jugozapadne Azije, a danas ih postoji oko 7 tisuća vrsta. Sezona jabuka je od kraja ljeta do rane zime, a jabuke dostupne tijekom ostatka godine su ili uvezene s južne hemisfere ili su posebno skladištene. Na niskim temperaturama (2 do 4 stupnja celzijusa) i uz određenu vlažnost zraka mogu se skladištiti nekoliko mjeseci. Visokim sadržajem vode jabuka utiče na žđ i nadoknađuje tekućinu, a ugljikohidratima glukozom, fruktozom i saharozom

NJEZINO VELIČANSTVO – JABUKA

opskrbljuje organizam energijom sprječavajući umor i gubitak koncentracije. Znatan udio kalija osigurava pojačano izlučivanje štetnih tvari mokraćom, što pridonosi potpunijem "čišćenju" organizma. U posljednjih nekoliko godina najviše se istraživao utjecaj polifenola iz jabuka na zdravlje, koji uz vitamin C imaju izražena antioksidativna svojstva, što je vrlo bitno za zaštitu krvožilnog sustava. Redovita konzumacija jabuka dokazano smanjuje razinu LDL kolesterola, bolje regulira razinu šećera u krvi, štiti od nastanka karcinoma (posebno pluća).

Jabuka se preporučuje u prehrani kod bolesti žući, debelog crijeva te čira na želudcu. Zbog sadržaja tanina pomaže regulaciji stolice. Odstajala, ribana jabuka koja je poprimila smeđu boju daje se u prvim danima dijete kod proljeva, jer stabilizira crijevnu floru. Jabuka je nezaobilazna u svim dijetama za mršavljenje jer svojim sadržajem pektina uklanja osjećaj gladi. Pektin čine netopiva vlakna čijim se bubrenjem u želučanom soku stvara osjećaj sitosti. Jabuka sadrži i nešto serotoninu koji pozitivno utječe na raspoloženje, smiruje te blagotvorno djeluje na uspavljivanje. Važno je napomenuti kako su nutrijenti u jabukama neravnomjerno raspoređeni. Većina se nalazi

u kori voćke, što je čini nutritivno najvrjednijim dijelom jabuke.

Jabuka se najčešće konzumira sirova (oguljena ili neoguljena), što je i najzdravije, ali se i kuha, peče, suši, prerađuje u sok. Preporučuje se kao samostalan obrok jer tako prolazi kroz želudac za 20-ak minuta, pa se sve hranjive tvari brzo resorbiraju. Uzima li se sa drugom hranom, zadržava se u želucu po nekoliko sati i dolazi do fermentacije pa se većina sastojaka ne iskoristi.

Jabučni ocat, kao najcjenjeniji proizvod, dobiva se bakterijskom fermentacijom soka zrelih jabuka. U njemu nalazimo organske kiseline, različite vrste alkohola, balastne tvari, prirodne arome, voćne kiseline, betakaroten, pektin, enzime. Za njegovu ljekovitost osobito su zaslužne organske kiseline, među kojima octena kiselina djeluje kao prirodni antiseptik i konzervans. Jabučni ocat blagotvorno djeluje kod bolesti probavnog, krvožilnog i dišnog sustava te poremećaja metabolizma, te se preporučuje kontinuirano uzimanje u obliku napitka pripravljenog razrjeđivanjem u vodi.

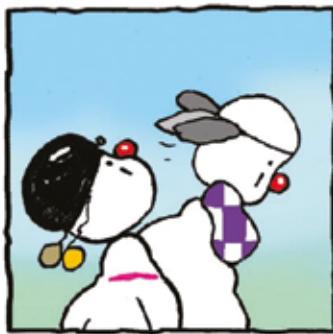
Stara narodna poslovica kaže: "Jabuka na dan, doktor iz kuće van", a moderna istraživanja podupiru ono što su naši stari znali. ■

Tino i Nino

AKO UVIEJK GLEDAŠ
GORE, NA KRAJU ĆEŠ
SE SPOTAKNUTI!

AKO NETKO GLEDA
SAMO DOLJE, NA KRAJU
VIDI SAMO PREPREKE!

BILO BI
BOLJE...

HODATI ZAJEDNO

Kočkova w.
TI ME
UPOZORAVAŠ NA
KAMENJE, A JA
TI GOVORIM
O NEBU!

I POVREMENO
IZMJENJUVJEMO
ULOGE!

INAČE BI NAM SE
MOGAO I VRAT
UKOČITI!!